

2025-09-04
KN2025/01694

Klimat- och näringslivsdepartementet

Affärsverket svenska kraftnät
Box 1200
172 24 Sundbyberg

Uppdrag till Affärsverket svenska kraftnät om att se över anslutningsprocessen till elsystemet och tillträdet till elmarknaden för ett starkare och mer konkurrenskraftigt Sverige

Regeringens beslut

Regeringen ger Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) i uppdrag att utveckla processen för anslutning till transmissionsnätet för att bidra till goda förutsättningar för industrin och för ett starkare och mer konkurrenskraftigt Sverige.

Vid genomförandet av uppdraget ska Svenska kraftnät analysera:

- hur anslutningsprocessen bidrar till att elproduktion och elanvändning lokaliseras enligt de principer som Svenska kraftnät identifierat i rapporten Planering för ökad elanvändning (KN2025/00635),
- på vilket sätt långsiktiga elköpsavtal mellan elproducenter och elanvändare kan utformas för att bidra till att nyanslutning sker enligt Svenska kraftnäts principer för etablering av ny elproduktion, att elanvändning och flexibilitet uppnås samt att elproduktion, elanvändning och flexibilitet byggs i de rekommenderade geografiska områdena och med matchande produktions- och lastprofil som beskrivs i rapporten Planering för ökad elanvändning,
- hur elproducenters och elanvändarens incitament att i större utsträckning bidra till elsystemets leveranssäkerhet kan stärkas,

- hur anslutningsprocessen, genom att stärka samordning mellan berörda parter, kan bidra till en effektivare systemplanering och därigenom en stärkt svensk konkurrenskraft, samt
- hur effektkraven för anslutning till respektive spänningsnivå kan harmoniseras och förtydligas. Svenska kraftnät ska särskilt beskriva hur elanvändare och elproducenter kan anslutas till elsystemet så att god leveranssäkerhet, effektiv anslutning och drift uppnås.

Svenska kraftnät ska ge förslag på hur elanvändare och elproducenter som ansluts på ett sätt som gynnar elsystemets leveranssäkerhet, industrins konkurrenskraft och elmarknadens likviditet kan ges incitament som underlättar utbyggnaden av elsystemet.

Vidare ska Svenska kraftnät ta fram en vägledning om kostnadsfördelning vid nyanslutningar eller utökat abonnemang till transmissionsnätet för inmatning och uttag.

Uppdraget avser både anslutningar som faller in under 4 kap. 7 § ellagen (1997:857) samt vid civilrättsliga åtaganden att bygga enskilda ledningar till en annans aktörs anslutningspunkt.

Svenska kraftnät ska vid uppdragets genomförande inhämta synpunkter från Energimarknadsinspektionen, systemansvariga för distributionssystem, kommittén Accelerationskontor för att underlätta industrins omställning (KN 2024:05), större elanvändare och andra aktörer som berörs av analysen.

Svenska kraftnät ska senast den 30 april 2026 redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet).

Skälen för regeringens beslut

Sveriges konkurrenskraft och välfärd bygger på tillgång till fossilfri energi till konkurrenskraftiga priser. För att nå klimatmålen och möjliggöra den gröna omställningen behöver Sverige ersätta fossila bränslen med fossilfri energi samtidigt som industrin får goda förutsättningar att växa och vara konkurrenskraftig. Det svenska näringslivet ska ges förutsättningar att vara ledande i den gröna omställningen.

Regeringen har beslutat att tillsätta en kommitté i form av ett accelerationskontor för att underlätta industrins omställning (dir. 2024:57). Accelerationskontoret har ett tydligt uppdrag av regeringen att underlätta industrins gröna omställning med mandat att förhandla och föreslå lösningar där långsamma processer och målkonflikter utgör hinder.

Den 29 maj 2024 antog riksdagen två nya mål för Sveriges elsystem: ett leveranssäkerhetsmål och ett planeringsmål. Leveranssäkerhetsmålet innebär att det svenska elsystemet ska ha förmågan att leverera el där efterfrågan finns, i rätt tid och i tillräcklig mängd, i den utsträckning det är samhällsekonomiskt effektivt. Planeringsmålet innebär att elsystemet ska ge förutsättningar för att leverera den el som behövs för en ökad elektrifiering och för att göra den gröna omställningen möjlig. Målet ska underlätta i planeringen för att kunna möta ett elbehov om minst 300 TWh år 2045. Omotiverade hinder i elsystemet ska undanröjas för att skapa förutsättningar för en effektiv marknad som främjar konkurrenskraftiga priser.

Svenska kraftnät har som uppgift att på ett affärsmässigt sätt förvalta, driva och utveckla Sveriges transmissionsnät för el samt att utifrån ett nationellt elförsörjningsperspektiv verka för en samordnad långsiktig planering av det nationella elsystemet. I denna uppgift ingår det att säkerställa att elproducenter och elanvändare har effektiva, ändamålsenliga, transparenta och icke-diskriminerande förutsättningar att få tillgång till elsystemet och tillträde till elmarknaden.

Regeringen beslutade i juni 2023 två uppdrag för att effektivisera processen för nya anslutningar till elnäten (KN2023/03425 och KN2023/03426). Syftet med uppdragen var att åstadkomma mer enhetlighet i dessa processer för att uppnå snabbare anslutningar till elnäten och därmed kortare köer. Det första uppdraget, som lämnades till Svenska kraftnät, syftade till att förtydliga och precisera den befintliga vägledningen för anslutningen av nya anläggningar till transmissionsnätet samt att ta fram allmänna råd riktade till nätföretagen angående vilka krav och vilken hantering som bör gälla för ansökningar om nya anslutningar i elnäten. Uppdraget slutredovisades den 31 januari 2024. Det andra uppdraget, som lämnades till Energimarknadsinspektionen, syftade till att utreda en utvecklad och effektiv informationsdelning vid ansökningar om nya anslutningar. Uppdraget slutredovisades den 27 mars 2024. Ett viktigt resultat av uppdragen är att

processen för anslutning nu har utvecklats och blivit tydligare för de berörda parterna.

Utöver att underlätta för anslutning till transmissionsnätet fick Svenska kraftnät i regleringsbrevet för år 2024 i uppdrag att redogöra för hur samarbetet med systemansvariga för distributionssystemen är strukturerat och fortlöper avseende nätplanering samt att synliggöra var elproduktion, flexibilitetsresurser och elanvändning bör anslutas för en effektivare utbyggnad av elsystemet. Svenska kraftnät redovisade uppdraget i februari 2025 i rapporten Planering för ökad elanvändning (KN2025/00635). I rapporten identifierar affärsverket bland annat principer för att indikera var placering av ny elproduktion, elanvändning och flexibilitetsresurser bör ske. Principerna bygger på att tillkommande anslutningar företrädesvis bör anslutas där de kompletterar systemet, exempelvis så att planerbar produktion ansluts i närhet till elanvändning med lägre flexibilitet medan väderberoende produktion ansluts där användningen har större förmåga till flexibilitet.

Svenska kraftnät har även i uppgift att skapa förutsättningar för en samhällsekonomiskt effektiv, internationellt konkurrenskraftig, hållbar och trygg elförsörjning i Sverige.

Regeringen anser därför att det finns skäl att ta ytterligare steg för att möta samhällets och industrins behov av el genom att underlätta för anslutning och bidra till lägre kostnader för aktörer att ansluta sig till elsystemet och få tillträde till elmarknaden. Med utgångspunkt i den befintliga processen för anslutning anser regeringen att elproducenter och elanvändare bör ges ytterligare incitament så att elsystemet byggs ut på ett leveranssäkert sätt med en välfungerande elmarknad som uppfyller de behov som elektrifieringen medför.

Uppdraget syftar till att stärka myndighetens arbete för en samordnad långsiktig planering av det nationella elsystemet och därigenom verka för att leveranssäkerhetsmålet och planeringsmålet för det nationella elsystemet uppnås. Leveranssäker el till konkurrenskraftiga priser behövs för att Sverige ska kunna genomföra planerade industriinvesteringar och fortsatt ska kunna attrahera investeringar som bidrar till näringslivs- och samhällsutvecklingen.

På regeringens vägnar

Ebba Busch

Jan-Olof Lundgren

Kopia till

Försvarsdepartementet/MF och ETU

Finansdepartementet/BA och SFÖ

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/LB